

Сергій Шкарлет: КПІ – більше ніж університет

Про лідерські позиції КПІ ім. Ігоря Сікорського у сфері науки й освіти говорив на зустрічі з представниками Укроборонпрому міністр освіти і науки України Сергій Шкарлет. Делегацію з питань оборонної тематики у складі Ю.В.Гусева – гендиректора ДК "Укроборонпром", С.М.Шкарлета та його першого заступника М.О.Кизима, В.О.Проценка – голови правління ВАТ "Меридіан" ім. С.П. Корольова приймали 11 січня в залі засідань Адміністрації Київської політехніки.

Від КПІ ім. Ігоря Сікорського в зустрічі взяли участь ректор університету М.З.Згуровський, голова Вченої ради М.Ю.Ільченко, проректори В.А.Пасічник і А.А.Мельниченко, в.о. директора ІМЗ ім. Є.О.Патона Ю.М.Сидоренко, директор Світового центру даних К.В.Сфремов, керівник Координаційного центру освітніх програм у сфері національної безпеки й оборони А.С.Поліщук, головний інженер ОКБ "Шторм" С.П.Пуха, завідувач кафедри міжнародної економіки С.В.Войтко та інші.

Про системну, на постійній основі співпрацю науки й освіти України та Укроборонпрому йшлося у вступному слові М.Згуровського: "Потрібно не просто вишукувати якісь окремі розробки для окремих заявок, а налагодити системну співпрацю на постійній основі. Ми вивчили

дуже хороший досвід американської агенції передових оборонних дослідницьких проєктів DARPA і вже кілька років намагаємося в Україні започаткувати принципи співпраці з оборонпромом на основі такої програми".

Про конкурс оборонних технологій, першу оборонну панель, яка відбувалася на базі Інноваційної екосистеми "Sikorsky Challenge" за моделлю DARPA та налічувала понад 130 розробок, здатних захистити життя людей, поінформував присутніх проректор з наукової роботи В.А.Пасічник. Цій темі було присвячено й відеоролик "КПІ для оборони та безпеки України". Під час обговорення Ю.В.Гусев зазначив, що не очікував побачити скільки проривних технологій на базі одного ЗВО, хоча й вважає Київську політехніку кращим технічним університетом Східної Європи. А також додав, що розрив співпраці між науковими осередками й оборонними компаніями призводить до занепаду. Нинішні армії сильні не чисельністю, а новітнім оснащенням.

Передбачається, що в підготовці зразків/прототипів новітніх озброєнь, які в серпні будуть продемонстровані Головнокомандувачеві з нагоди 30-річчя незалежності України, поряд з представниками оборонно-промисло-

вого комплексу й МОН повноправним партнером виступить КПІ ім. Ігоря Сікорського, оскільки на базі Інноваційної платформи "Sikorsky Challenge" накопичено відповідний досвід та зібрано інформацію про наукові школи й напрацювання університетських наукових центрів з усієї України. Незабаром будуть сформовані відповідні пропозиції та передані до Науково-технічної ради Укроборонпрому.

Ще одне питання, яке обговорювалося на зустрічі, – підготовка кадрів для оборонно-промислового комплексу. Саме в залі засідань Адміністрації чотири роки тому була підписана відповідна угода. За цей час було підготовлено понад 150 керівників різних рівнів для Укроборонпрому та інших відомств України, програма показала високу ефективність, аналогів їй в Україні не існує. Було продемонстровано відеофільм про підготовку управлінців у сфері оборонно-промислового комплексу та їх відгуки про навчання. Присутні погодилися, що підготовка кадрового резерву та перепідготовка кадрів на замовлення промисловості – важлива складова співпраці: коли керівник знає виробництво, знає своїх партнерів, знає ринок – йому ціни немає.

Закінчення на 2-й стор. ➔

Сергій Шкарлет: КПІ – більше ніж університет

Закінчення. Початок на 1-й стор.

На запитання Ю.В.Гусева щодо омолодження інженерних кадрів у промисловості М.З.Згуровський пояснив, що в КПІ напрацьовано програми для підготовки конструкторів, які вже мають досвід роботи на виробництві, але не мають сучасних знань у певних інформаційних чи технічних системах. Університет готовий швидко виконати таку роботу, якщо буде замовлення. Він додав, що технологічних менеджерів не зможуть підготувати чисто економічні університети: вони будуть універсальними, але відірваними від виробництва. Ректор навів приклад успішної співпраці університету з корпорацією Boeing: "Шість років тому КПІ розпочав підготовку фахівців для корпорації Boeing. Розпочинали з 47 наших інженерів, яких треба було підготувати за дуже спеціальними програмами. Ми їх освоїли. Тепер їхній центр налічує понад тисячу інженерів. Це наша потужна співпраця, найсучасніший рівень підготовки".

Через кризу українських підприємств з ними не було такої продуктивної співпраці, але за потреби, маючи напрацьований досвід, КПІ спроможний здійснювати

Під час зустрічі

вати підготовку/перепідготовку кадрів для потреб вітчизняних виробництв. В університеті створено цілий комплекс спроможностей не тільки для інженерів, а й для офісних фахівців та організаторів виробництва. "Так, КПІ – це більше ніж університет, – погодився з міністром освіти ректор, – це певна системоутворююча в частині людського капіталу національного структури. Наша мета – комплексна співпраця: інноваційні розробки і перепідготовка кадрів".

Під час зустрічі йшлося і про супутниковий сегмент розробок університету. Зазначалося, що вітчизняні ракетобудівні підприємства – не єдиний космічний центр в Україні, який належить до світових лідерів ракетобудування. Розбудова супутникового сегменту вимагає створення додаткових наукових шкіл, які є в КПІ і дозволяють в одній системі поєднувати дуже різні інженерні конструкції. Київська політехніка має досвід створення повністю

українських супутників, виведення їх у космос і співпраці на міжнародній арені в супутниково-космічному сегменті. Наразі в університеті створюються дві супутникові системи, зокрема для зондування Землі з роздільною здатністю 0,5 м.

На завершення зустрічі Ю.В.Гусев підсумував: "Спільно з науковцями КПІ ім. Ігоря Сікорського ми зможемо зробити ще більше для потреб нашої армії".

Н. Вдовенко

КОНФЕРЕНЦ-ЗАЛ

Конференція "Матеріали для роботи в екстремальних умовах" – уже вдесяте!

Інститут матеріалознавства та зварювання ім. Є.О.Патона КПІ ім. Ігоря Сікорського виступив організатором Міжнародної наукової конференції "Матеріали для роботи в екстремальних умовах – 10", яка відбулася наприкінці минулого року. В умовах карантинних обмежень конференція проходила в режимі онлайн.

До оргкомітету надійшло 83 доповіді, з них 23 були розглянуті під час двох днів проведення конференції. Серед авторів доповідей – науковці не лише з України, але й з Японії, Франції та Німеччини. Вони працювали у таких секціях: "Композиційні армовані та порошкові матеріали", "Поліфункціональні покриття та інженерія поверхні", "Матеріали, закристалізовані з розплаву", "Інформаційне забезпечення наукових досліджень у матеріалознавстві", "Синергетика і комп'ютерне моделювання в матеріалознавстві і металургії", "Наноматеріали та нанотехнології", "Високоентропійні сплави", "Сучасна методика підго-

товки спеціалістів для інноваційного матеріалознавства".

Зі вступним словом і доповіддю на тему "Сучасні матеріали для роботи в екстремальних умовах" виступив науковий керівник ІМЗ ім.

Є.О.Патона КПІ ім. Ігоря Сікорського член-кореспондент НАН України, д.т.н., професор Петро Лобода. Він наголосив, що для сучасних матеріалів у широкому діапазоні температур необхідно реалізувати сукупність унікальних фізико-хімічних властивостей, таких як висока зносостійкість, хімічна та корозійна стійкість,

відмінні механічні характеристики. Такі властивості можна реалізувати шляхом створення наноструктурного стану в матеріалі та формуванням різних композиційних матеріалів, наприклад керамічних композитів LaB_6-TiB_2 .

Практично всі доповіді конференції висвітлювали нагальні проблеми, над якими працюють нині науковці багатьох країн. Відмінною її рисою було включення до програми секції "Високоентропійні сплави". Серед доповідей на цю тему слід відзначити такі: "Маспектрометричний із жевріючим розрядом та рентгенофлуоресцентний аналіз високоентропійних сплавів" (ст.н.с. ІПМ НАН України, д.х.н. Володимир Курочкін); "Композиційні матеріали на основі $WC-W_2C$ зі зв'язкою високоентропійного сплаву $AlNiCoFeCrV$ " (к.т.н., доц. Євген Солодкий, кафедра високотемпературних матеріалів та порошкової металургії); "Фазовий склад сплаву $AlCrMnFeCoNi$ після тривалого окиснення при $900^\circ C$ " (аспірант Микола Якубів, кафедра метало-

знавства та термічної обробки); "Використання моделей і методів управління границями зерен для підвищення експлуатаційних властивостей покращувальних сталей" (к.т.н., доц. Олег Кузін, кафедра смарт-технологій з'єднань та інженерії поверхні).

Свої доповіді на конференції зробили й дипломники-магістри кафедри металознавства та термічної обробки, які за тиждень по тому захищали дипломні проекти перед державною екзаменаційною комісією. Практикою усної доповіді перед широкою науковою спільнотою вони здобули цінний досвід для успішного захисту своїх перших наукових робіт.

Матеріали конференції у вигляді розширених тез незабаром будуть опубліковані у видавництві університету. З ними можна буде ознайомитися за посиланням: <https://mto.kpi.ua/nauka/konferenczi%D1%97/>.

Мирослав Карпець,
в.о. зав. кафедри металознавства та термічної обробки
ІМЗ ім. Є.О.Патона

ЗНАЙ НАШИХ

Студентка ІТС – стипендіатка Президента України

Чи не кожний текст про студенток КПІ ім. Ігоря Сікорського, іменних стипендіаток, хочеться розпочати словами: красуня, розумниця і перспективний фахівець. Знайомтеся, це Анастасія Мороз, студентка Інституту телекомунікаційних систем – стипендіатка Президента України.

У розмові вона більше уваги приділяє своїй науковій роботі: "Протягом навчання я беру активну участь у дослідженнях та наукових заходах кафедри інформаційно-телекомунікаційних мереж, результати моєї роботи втілені в наукових публікаціях, зокрема в "Data Mining and its application" (XX Міжнародна конференція SAIT 2018, Київ), "Big Data processing for telecom operator system" (III Міжнародна конференція інформаційних та телекомунікаційних технологій UkrMiCo'2018, Одеса), "Approach to prediction of mobile operators subscribers churn" (IX Міжнародна науково-технічна конференція

Анастасія Мороз

OSTIS-2019, Білорусь), "Застосування методів Data Mining в телекомунікаційних системах" (XIV Міжнародна науково-технічна конференція "Перспективи телекомунікацій 2019", Київ)".

На Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт зі спеціальності "Телекомунікації" Анастасія здобула диплом другого ступеня. Робота була присвячена аналізу та прогнозуванню лояльності абонентів у телекомунікаційній мережі на основі технології машинного навчання, а мета роботи – підвищення ефективності виявлення факторів та закономірностей із статистичних наборів даних, які впливають на рішення абонента припинити користування послугами оператора мобільного зв'язку. Працювала студентка під науковим керівництвом завідувачки кафедри проф. Л.С.Глоби.

У 2019 році А.Мороз взяла участь в освітньо-соціальній програмі ВА САМР від компанії Netcracker, яка є світовим лідером із розробки та впровадження програмних рішень у галузі телекомунікацій. У складі команди одноступенів вона працює над дослідженнями алгоритмів машин-

ного навчання в науковому гуртку "Інтернет речей та інформаційні технології". На основі досліджень створюються факультативні спецкурси.

"У КПІ можна не тільки оволодіти знаннями та займатися науковою діяльністю, а ще й цікаво проводити своє дозвілля", – розповідає студентка. У 2017 році вона на інститутському конкурсі краси здобула титул "Міс ІТС" та взяла участь у конкурсі "Королева КПІ".

Та головне, студентка вже знайшла застосування своїм знанням і навичкам. Навчаючись у магістратурі, почала працювати бізнес-аналітиком у компанії Netcracker, а після завершення навчання планує розвиватися як спеціаліст у сфері бізнес-аналізу.

Колегам та молодшим студентам Анастасія бажає знайти своє покликання у житті, берегти здоров'я, наповнюватися оптимізмом і натхненням.

Інф. ІТС

Студентська пора – найкращий час для експериментів і пошуку себе

Щоб створити сприятливі умови для здобуття молоддю вищої освіти і заохотити найбільш обдарованих студентів, 20 років тому було засновано академічну стипендію Кабінету Міністрів України, яка щосеместру призначається 100 студентам закладів вищої освіти за особливі успіхи в навчанні. У I семестрі 2020/2021 навчального року стипендії КМ України удостоєна студентка кафедри автоматизованих систем обробки інформації й управління ФІОТ Світлана Реутська. Навіть не віриться, що ця тендітна русявка за кілька місяців отримує диплом магістра. Минулий семестр вона завершила з середнім балом 99,3. Бере участь у науковій роботі кафедри та громадській роботі.

"З підліткового віку мріяла свій професійний шлях присвятити програмуванню, – розповідає Світлана. – З вибором університету довго не вагалася: факультет інформатики та обчислювальної техніки в КПІ відразу ж здався мені найліпшим варіантом з усіх запропонованих. Тож останні два класи сумлінно готувалася до ЗНО, адже на спеціальність своєї мрії вступити ой як нелегко".

У результаті очікування студентки виправдалися на всі 100%. "Попри те, що до першого курсу я майже не займалася програмуванням, предмети в КПІ дали мені

чудову базу знань, на якій можна нарощувати уміння вже за своїми вподобаннями, – розмірковує студентка. – Звичайно, така професія, як програміст – це галузь, де потрібно багато вчитися, мабуть усе життя, і здебільшого самостійно. Але такі базові речі, як основи програмування, алгоритми, підходи до розробки, знання про те, як зберігати дані та навіть розробку штучного інтелекту – усе це можна отримати в університеті".

Магістрантка вдячна викладачам за те, що вони зуміли пояснити складні речі простими словами, навчили "програмістському" мисленню та дали уявлення про багатогранність майбутньої професії. Якщо вступаючи до університету дівчина мріяла просто розробляти комп'ютерні ігри, то тепер їй цікаво створювати програмне забезпечення, "яке могло б поліпшити комфорт та рівень життя людей, допомогти їм". Про свої наукові розвідки Світлана доповідала на фахових конференціях, зокрема "Science and Technology of the XXI Century", Дні науки ФСП тощо, має публікації, зокрема і в електронному архіві КПІ ELAKPI.

Дипломна робота студентки присвячена виявленню аномалій в електрокардіограмах. Вона планує розробити програму, яка могла б за прийнятний час з ви-

сокою точністю виявляти у людей підозри на хвороби серця. Уже знайдено підхід, при якому з точністю 98% програма може повідомити про підозру на такі хвороби. Завдяки паралельним

Світлана Реутська

обчисленням швидкість роботи алгоритму не перевищує однієї хвилини. Наразі ведеться пошук алгоритму, за допомогою якого можна було б остаточно сформулювати та підтвердити діагноз, щодо якого були висунуті підозри.

"Хочу сказати, що КПІ – це не тільки про навчання за фахом, а й чудова атмосфера для особистісного розвитку, – веде далі дівчина. – Поза університетом я маю

багато різноманітних захоплень, і як не дивно, більшість з них не пов'язана з програмуванням. Люблю малювати, вчу англійську та іспанську, захоплююся активні види спорту – сноуборд та плавання, приваблює йога. А де ще я могла навчитись грати у великий теніс безкоштовно, як не на заняттях з фізичної підготовки?"

Студентка вдячна Київській політехніці за сучасні знання, можливості всебічного розвитку та знайомства з чудовими людьми – одноступенцями. А відпочинок на базах "Маяк" та "Політехнік" подарував їй багато незабутніх днів.

З молодшими колегами Світлана ділиться своїм досвідом: "Не треба боятися щось робити, думаючи що у вас не вийде. Студентська пора – кращий час для експериментів, пошуку себе, виявлення своїх можливостей. Важливо старатись отримувати більше знань, ніж можуть дати на лекціях, шукати додаткові джерела інформації про все, що вам цікаво. Але варто пам'ятати: студентські роки, особливо молодші курси, – це не тільки навчання. Беріть участь у різноманітних заходах (наукових і розважальних), конкурсах, конференціях, олімпіадах, хакатонах. Оскільки саме в цю пору є просто купа вільного часу, який можна використати на щось цікаве".

Н. Вдовенко

ПОСТАТІ

Микола Шехонін: зодчий, художник і ...викладач КПІ

Влітку минулого року виповнилося 50 років з дня смерті надзвичайно цікавого архітектора і художника Миколи Шехоніна. Роковин цих ніхто не помітив. А колись він був дуже відомим у Києві архітектором й побудував кілька знакових для української столиці об'єктів. А ще він мав безпосередній стосунок до КПІ. З певних причин, про які буде сказано далі, його прізвище в нашій країні майже не згадувалося, тож нині воно лише повертається в публічний простір.

Однак перш ніж переходити до розповіді про нього, згадаймо, що серед відомих особистостей, які в різний час тут викладали, особливо місце належало цілій когорті видатних зодчих і художників. Це пояснюється тим, що серед перших чотирьох відділень інституту (тобто, його факультетів) було й інженерне, де готували цивільних інженерів, як тоді називали інженерів-будівельників, і архітекторів. Саме тут від перших років утвердження Київської політехніки і аж до виділення з неї у 1930 році Київського інженерно-будівельного інституту (тепер – Київський національний університет будівництва і архітектури) й працювали майстри, багато з яких нині визнано класиками українського образотворчого мистецтва та архітектури.

Щоправда, ім'я Миколи Олексійовича Шехоніна навіть до сьогодні залишається не дуже відомим широкому загалові. Водночас, багато зі спроектованих ним будівель і нині прикрашають наше місто та служать його жителям, причому деякі з них навіть вважаються архітектурними візитівками української столиці. Власне, споруди, які він збудував, можна побачити не лише в Києві, але саме київський період його життя був для нього найбільш плідним. Тут він не лише багато й нахненно працював, але й створив сім'ю, тут народився його єдиний син Сергій. Отож саме Київ став для нього другим після Санкт-Петербурга, де він побачив світ, рідним містом, і тут він прожив найщасливіші свої роки.

Народився Микола Шехонін у 1882 році в сім'ї петербурзького купця, який займався борошномельною справою. Судячи з усього, сім'я не бідувала, тож освіту Микола Олексійович здобув в Інституті цивільних інженерів Миколи I, де готували майбутніх інженерів-будівельників широкого профілю, багато з яких працювали як архітектори, а після отримання диплома відвідав Західну Європу.

З 1907 року Шехонін жив у Києві. Тієї пори в місті активно працювало ціле гроно блискучих зодчих. Місто активно забудовувалося, тому такі фахівці були потрібними. Більшість із них були випускниками Інституту цивільних інженерів та Імператорської академії мистецтв. З деякими він був знайомий, а можливо, навіть приятелював ще з Петербурга. У цьому колі Микола Шехонін не загубився: вже на початку 1909 року він узяв участь у конкурсі на оформлення фасадів міської публічної бібліотеки (тепер – Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого) і його проєкт, обійшовши роботи досвідченіших майстрів, несподівано отримав перше місце. Щоправда, міська управа віддала перевагу економнішому варіанту, який запропонував архітектор Збігнев Кляве, але й успіх молодого цивільного інженера з Санкт-Петербурга не залишився непоміченим.

Однією з перших його споруд у Києві став будинок по вулиці Маріїнсько-Благовіщенській (нині – Саксаганського), 101, спроектований і зведений на замовлення інженера Степана Лаврентьєва у 1910 році. Єдиним автором цієї будівлі донедавна вважався цивільний інженер Сергій Тимошенко. Проте дослідник життя і творчого спадку Шехоніна, відомий киевознавець Дмитро Малаков у своїй книзі "Архітектор Шехонін. Три епохи" (Видавничий дім "Кий", 2017 р.), спираючись на докумен-

ти, довів, що співавтором його проєкту та фахівцем, який здійснював нагляд за будівництвом, був саме Микола Шехонін. Він вніс до початкового проєкту декілька доповнень, які зробили будинок і зручнішим, і гарнішим на вигляд, змінивши деякі конструктивні рішення приміщень першого поверху та прикрасивши фасади низкою декоративних елементів. Цей будинок одним із перших у Києві було спроектовано у стилі українського модерну. Він, до певної міри, визначив і архітектурне обличчя ще двох прилеглих до нього будівель, які споруджувалися приблизно в той самий час. Проте зв'язок цього місця з українською культурою є глибшим і не обмежується лише оформленням фасадів та інтер'єрів вестибюлів: у будинку Лаврентьєва в 1911 – 1913 роках жила відома українська письменниця, фольклористка та етнографка, яка писала під псевдонімом Олена Пчілка, – мати Лесі Українки Ольга Петрів-

Микола Шехонін

на Косач. Велика українська поетка часто тут була, про що сповіщає мармурова меморіальна дошка. На четвертому поверсі цього будинку винаймав квартиру і видатний український композитор Микола Лисенко з сином Остапом.

Надзвичайно цікавою є постать Шехонінського співавтора – Сергія Прокоповича Тимошенка. Також випускник Інституту цивільних інженерів, він був не лише знаним архітектором, за проєктами якого було зведено близько 400 будівель в Україні, Грузії, Росії, Польщі, Чехословаччині, Канаді, США та Парагваї, але й дуже відомим українським політичним і громадським діячем: у часи Української революції – членом Центральної ради, міністром шляхів у кількох урядах УНР, учасником Другого зимового походу, в еміграції – активним діячем українського руху, професором, а в 1927 – 1928 роках навіть ректором Української господарчої академії в Подєбрадах (Чехія), в'язнем нацистських концтаборів та членом багатьох організацій українців діаспори. А ще – рідним братом професора, завідувача кафедри опору матеріалів і декана інженерного відділення Київського політехнічного інституту, трохи згодом – одного із засновників Української академії наук, видатного українсько-американського вченого-механіка Степана Тимошенка, пам'ятник якому нині стоїть перед головним корпусом КПІ...

... Спільно з Сергієм Тимошенком Микола Шехонін звів у 1910 році ще й будинок на вулиці Паньківській, 8, більше відомий як будинок Йосипа Юркевича. Його було споруджено також у стилі українського модерну. Кожна деталь його оздоблення (на жаль, не всі вони збереглися до нашого часу) несла на собі риси національної традиції. Будинок цей справедливо вважається однією зі значних пам'яток української культури та історії: в різні часи тут розташовувалися редакції українських періодичних видань, а серед його мешканців зустрічаємо імена відомого українського лексикографа, етнографа, історика та письменника Бориса Грінченка та поетів Миколи Вороного і Максима Рильського.

Потім було ще кілька житлових будівель у Києві: будинок Банецької на вулиці Маріїнсько-Благовіщенській, 78 з флігелем у дворі; будинок Володимирського в кінці тієї ж Маріїнсько-Благовіщенської (на розі цієї вулиці та Бібіковського бульвару (нині – бульвар Тараса Шевченка) – його було знесено зовсім недавно; будинок Свечнікова на вулиці Львівській, 50 (нині – Січових Стрільців, 58/2); будинок Супруненка на вулиці Гоголівській, 7; будинок Скибинської на вулиці Тарасівській, 3-А.

Не слід вважати, що прізвища власників будинків означають, що споруджувалися невеличкі приватні будиночки для їхніх родин. Насправді, всі названі

вище об'єкти були так звані "прибутковими" багатоповерховими будинками, які споруджувалися спеціально для здачі квартир у наймання і отримання зиску. Показово, що всі вони були споруджені протягом лише чотирьох років: архітектор Шехонін упродовж короткого часу встиг зробити собі ім'я і, очевидно, проблем із замовленнями не мав.

Понад те, разом з одним із найвідоміших київських архітекторів Владиславом Городецьким та іншими він був запрошений взяти участь у проєктуванні споруд для Всеросійської виставки, що відбулася в Києві в 1913 році, і спроектував один із найбільших її павільйонів – постійний павільйон торгівлі та промисловості зі значною кількістю величезних вікон. Завдяки цим вікнам будівля отримала назву "Скляна галерея". Ця 100-метрова завдовжки будівля прослужила киянам аж до 1977 року: деякий час її використовували як критий ринок, а після Другої світової війни і до 1977 року – як спортивний тренувальний манеж з 50-метровим басейном і кількома тренувальними залами (згодом на її місці було зведено спеціалізовані споруди, які входять до складу Національного спортивного комплексу "Олімпійський").

А далі була величезна робота, яка стала іспитом таланту й професійності Миколи Шехоніна, який той блискуче витримав. Мова про комплекс будівель Військово-інженерного училища царевича Олексія (або просто Олексіївського) на Печерську, де тепер міститься Військовий лицей імені Івана Богуна. Проєктування і спорудження його розпочалося в 1913 році й завершилося в 1917-му. Комплекс складався з головного навчального корпусу, казарм, манежу, будинків для начальника училища та офіцерів і допоміжних споруд, і виконано його

Будинок Й. Юркевича на вул. Паньківській, 8 (сучасний вигляд)

було у стилі ампір, який вважався в Російській імперії найбільш придатним для будівництва військових споруд у великих містах. Будівлі комплексу мають безліч цікавих особливостей, яким можна присвятити окрему статтю, і мають нині статус пам'яток архітектури.

Роки революційних потрясінь і воєн для людей, які присвятили своє життя будівельній справі, не бувають надто сприятливими. Це повною мірою відчув на собі й Микола Шехонін. Не набагато легшим стало життя й після утвердження в Україні Радянської влади. До революції архітектори вважалися людьми вільної професії, тож і добробут таких фахівців залежав від наявності замовлень та кількості

Продовження на 5-й стор. ➤

Продовження. Початок на 4-й стор.

замовників. Після революції такі замовлення стали неможливими в принципі: дрібні домовласники зводили свої хатини без участі архітекторів, а замовником великих будівель тепер могла виступити лише держава. Коштів на будівництво у двадцяті роки ХХ століття у неї майже не було, а тих, які були, вистачало хіба що на відбудовні роботи. Отож у ті роки Шехонін займався здебільшого реконструкцією та опорядженням тих будівель, які постраждали під час боїв і змін влади у Києві. Серед найпомітніших робіт того періоду – архітектурне оформлення проєкту відбудови мосту, встановленого на місці Ланцюгового мосту, який був зруйнований польськими військами під час відступу з Києва в 1920 році. Широко відомим є те, що новий міст, урочисте відкриття якого відбулося у травні 1925 року, був споруджений за проєктом профе-

Будинок держустанов на вул. Хрещатик, 5 (1960-ті рр.)

сора КПШ Євгена Патона. Але до останнього часу майже ніде і ніколи не згадувалося, що автором архітектурного рішення порталів над опорами мосту та, власне, самих кам'яних опор був архітектор Микола Шехонін.

Саме на початку 20-х років він почав працювати і в Київському політехнічному інституті. Тут він викладав на інженерному (читай, будівельному) факультеті, який упродовж лічених років кілька разів змінював свою назву – інженерно-будівельний факультет, факультет інженерів шляхів – але весь цей час готував як інженерів шляхового господарства, так і інженерів-будівельників та архітекторів. Отож доволі багато уваги на цьому факультеті приділялося малюванню, архітектурному кресленню, архітектурному проєктуванню тощо. Власне, малювання, архітектура та будівельне мистецтво викладалися і на механічному факультеті, оскільки від тогочасних інженерів-механіків вимагалися й такі вміння – фахівців промислового дизайну тоді ще не існувало, тож питаннями зовнішньої досконалості та ергономічності своїх конструкцій розробники нової техніки мусили опікуватися самостійно. Понад те, малювання було обов'язковою дисципліною навіть на робітфаку. Тому й зрозуміло, що фахівці-архітектори рівня Миколи Шехоніна були в КПІ дуже запитаними. До того ж, він як непоганий художник-аквареліст (власне, вміння малювати і писати аквареллю були і залишаються обов'язковими для архи-

текторів) викладав в інституті ще й малювання. Понад те, деякий час завідував класом малювання та акварелі, а крім того, керував архітектурним проєктуванням. Після виділення з КПІ окремого Інженерно-будівельного інституту Шехонін став його професором. Паралельно він працював ще й у Київському художньому інституті, де очолював одну з майстерень архітектурного проєктування...

Наприкінці 20-х років у Києві почало відновлюватися широкомасштабне будівництво. Шехонін долучається до проєктування деяких найважливіших об'єктів. Одним із них став Будинок держустанов на Хрещатику, 5 (перша будівля вулиці у напрямку від Європейської площі). Багато киян пам'ятають його за галереєю першого поверху вздовж вулиці, в яку виходили двері ресторану "Столичний". Утім, на початку двотисячних років знайшлися забудовники, яким дуже закортіло поставити на його місці монструозний хмарочос. З боку тодішніх очільників Києва це бажання знайшло повну підтримку, хоча проти проєкту рішуче виступали представники архітектурної і культурної громадськості Києва. Численні мітинги і публікації в міській пресі міську владу не зупинили, і цю знайому багатьом киянам середнього і старшого віку будівлю було знесено. Потім у когось таки вистачило клепки хоча б зупинити спорудження тут величезної вежі, тож тепер на місці одного зі знакових київських об'єктів з'яє пустка, яку від пішоходів закриває глухий металевий паркан.

Ще одним архітектурним об'єктом, без якого тепер важко уявити наше місто, став клуб "Харчовик" на Контрактовій площі (точніше, на вул. Межигірська, 2) на Подолі. Проєктування і спорудження його тривало незвично довго для Шехоніна – цілих чотири роки: далася взнаки складність завдання, яке виконував зодчий, та звичний для років третьої п'ятирічки брак матеріалів. Складність проєктування полягала в тому, що новий об'єкт потрібно було вписати в традиційну забудову, домінантою якої був Контрактовий будинок, споруджений у стилі класицизму. Певні обмеження на проєктанта, особливо у питанні висоти нового об'єкту та об'ємів фасаду, накладав також навчальний корпус колишньої Києво-Могилянської академії у стилі українського бароко початку

"Київська опера" на вул. Межигірській, 2 (сучасний вигляд)

XVIII століття. Проте Микола Шехонін успішно здолав ці труднощі (насправді, їх було значно більше, але для повного опису впроваджених у проєкті архітектурних рішень потрібна була б окрема розлога стаття), і в 1933 році новий клуб працівників харчової промисловості з власними зручними театральними і репетиційними залами, а також кіноза-

лом і спортзалом, кімнатами для гурткових занять тощо прийняв перших відвідувачів. Попри те, що будівлю було споруджено у стилі конструктивізму, вона була дуже вдало вписана в навколишнє архітектурне середовище, і після деяких повосенних ребудов і реставраційних робіт служить людям і сьогодні. З 1985 року в колишньому клубі "Харчовик", який багато хто знає і під назвою "Палац культури

Школа №25 на вул. Володимирській, 1 (1940-ві рр.)

"Славутич", працює Київський муніципальний академічний театр опери і балету для дітей та юнацтва (з 2018 року – "Київська опера").

Серед інших проєктів Миколи Шехоніна, які були реалізовані в Києві 30-х років, варто згадати великий п'ятиповерховий будинок відповідальних працівників організації "Заготзерно" по вул. Лисенка, 8 (1936) та дві школи – №25 і №61. Всі вони стоять і сьогодні, і всі мають цікаву історію. Скажімо за будинок на Лисенка Шехоніна багато критикували. А він витримав усі негоди бурхливого двадцятого століття, і нині серед охочих придбати нерухомість у центрі української столиці вважається дуже престижним, причому для пересічного українця вартість квартир у ньому є майже захмарною.

А далі була війна... В 1941 році Миколі Шехоніну виповнилося 59 років, і мобілізації він не підлягав. Через низку причин не виїхав в евакуацію і залишився в окупованому нацистами Києві. І не він один: у місті залишилися доволі велика група відомих архітекторів – людей переважно похилого віку: Павло Альошин, Юрій Асєєв, Олександр Вербицький, Сергій Григор'єв, Олександр Кобелев, Василь Кричевський, Василь Осьмак, Валеріан Риков та інші. Роботи за фахом вони не мали, тож виживали як могли. Намагалися об'єднуватися, у жовтні 1941 року навіть утворили Спілку українських художників і архітекторів, яку очолив Федір Кричевський, бралися з реставраційної та художньої роботи у церквах Києва та навколишніх сіл, проводили художні виставки, перебивалися випадковими заробітками. В 1943 році, коли фронт знову підкочувався до української столиці, німці оголосили в її правобережній частині заборонену зону і почали примусове виселення її жителів. Спочатку люди купчилися на західних околицях Києва, потім їх почали примусово вивозити у західному

напрямку. Виселена була і родина Шехоніних (Микола Олексійович з дружиною та його син Сергій і невістка). Деякий час вони жили у Вінниці, а з наближенням фронту поїхали далі на захід. Тепер це вже було їхнім власним рішенням – голова родини, який за низку робіт радянського періоду замість

Закінчення на 6-й стор. ➔

Микола Шехонін: зодчий, художник і ...викладач КПІ

Закінчення. Початок на 5-й стор.

вдячності отримав шквал нищівної критики та всіляких звинувачень і кілька разів перебував на межі арешту, вважав, що перебування і роботу на окупованій території йому не подарують, отже краще, мабуть, не випробувати долю. Тож на початку зими вони опинилися у Відні. Починалося нове життя...

Це нове життя було не лише небезпечним (війна ще не закінчилася), але й дуже бідним. Так-сяк зводити кінці з кінцями допомогла давня пристрасть до малювання і живопису: Шехонін писав і продавав акварелі, навіть приєднався до Спільки австрійських акварелістів, брав участь у художніх виставках – мистецьке життя поволі почало відновлюватися й зголоднілі за прекрасним люди охоче їх відвідували та купували роботи. Тож він почав здобувати певне визнання. Але фронт

наближався, і Шехоніни як втікачі від Радянської влади вирішили їхати далі – цього разу до Італії, визволеної англо-американськими військами. Проте й тут вони прожили недовго і в 1948 році переїхали до Аргентини, де в той період осіло доволі багато колишніх громадян СРСР, які з тих або інших причин не могли, не бажали, або й боялися повертатися на Батьківщину. Осіла родина Миколи Шехоніна в Буенос-Айресі. Невдовзі Микола Шехонін знову долучився до мистецького життя, ставши частим учасником художніх виставок. Його архітектурні пейзажі подобалися публіці й непогано продавалися. Гарні рецензії збирала й персональна виставка Шехоніна, яка пройшла в 1950 році. А найважливішою його роботою того періоду можна вважати участь у розписі новозбудованого православного храму – Воскресенського кафедрального собору в Буенос-Айресі, де він виконав кілька великих образів

в техніці олійного живопису на полотні, та храму Святого Володимира в одному з передмість аргентинської столиці...

Микола Шехонін пішов з життя 24 серпня 1970 року в Буенос-Айресі. На батьківщині про нього воліли не згадувати, тому кончина цього визначного архітектора, який так багато зробив для Києва та інших українських міст, лишилася абсолютно непоміченою. Понад те, його прізвище майже не згадувалося, хіба що в енциклопедичних виданнях (та й то не в усіх) як автора деяких будівель. Про його педагогічну роботу та мистецьку творчість ніхто в повоєнній Україні не писав. Лише на початку ХХІ століття завдяки, передусім, зусиллям відомого киевознавця Дмитра Малакова його ім'я почало повертатися в культурно-історичний простір нашої країни й міста, для якого він так наполегливо працював упродовж кількох десятиліть.

Дмитро Стефанович

СПОРТ

Футбольний сезон відкрито!

За традицією в перші дні нового року в Спортивному комплексі КПІ ім. Ігоря Сікорського відбулися два Різдвяні турніри з футзалу.

Перший з них – турнір на Кубок профкому університету, який має вже 37-річну історію. Цього разу в ньому взяли участь команди профкому працівників і студентів КПІ ім. Ігоря Сікорського, заводу "Антонов", "Славутич", "Легіон 21", Футбольної асоціації студентів м. Києва.

Змагання проходили за груповою схемою. Переможці груп "Славутич" і "Легіон 21" вийшли у фінал. У напруженому матчі між цими командами переміг "Легіон 21" з рахунком 2:1. Команди профкому працівників і студентів змагалися за третю сходинку в турнірі. У гострому протистоянні в основний час команди досягли нічиєї, і тільки серія післяматчевих пенальті визначила переможця – ним стали студенти! Зазначимо, що на паркеті зустрічі проходили, як завжди, принципово, іноді навіть жорстко, а після фінального свистка панувала дружба і святковий настрій...

Другий – турнір з мініфутболу серед дитячих команд, в яких грають діти працівників університету. Він пройшов напередодні Святвечора в тому ж Спортивному комплексі. Участь у турнірі взяли команди ФК "Колос", ДЮФК "Арсенал", ДЮСШ 25", Дупато "Family" – діти 2009-2011 р.н. Зустрічі проходили за круговою системою. Кожний матч для дітей був як фінал: боротьба за кожний м'яч, самовідданість усіх без винятку гравців і жага перемоги. У команд навіть були помітні тактичні "домашні заготовки" під час реалізації стандартних положень, які характерні для дорослих команд. Протягом усіх зустрічей на паркеті була відчутна тепла футбольна атмосфера. В результаті переможцями Різдвяного турніру 2021 року стали всі діти, які взяли участь у змаганнях. Це і стало підтвердженням гасла турніру – "У Різдвяному турнірі немає переможців і переможених, пермагає його величність футбол!"

За інф. профкому КПІ ім. Ігоря Сікорського

«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІК»

газета Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
<https://www.kpi.ua/kp>

✉ 03056, Київ-56
проспект Перемоги, 37
корпус № 1, кімната № 221
✉ gazeta@kpi.ua
☎ (044) 204-99-29

Головний редактор

Д.Л. СТЕФАНОВИЧ

Провідні редактори

В.М. ІГНАТОВИЧ

Н.Є. ЛІБЕРТ

Додрукарська підготовка матеріалів

О.В. НЕСТЕРЕНКО

Дизайн та комп'ютерна верстка

І.Й. БАКУН

Коректор

О.А. КІПІХЕВИЧ

Реєстраційне свідоцтво Кі-130 від 21. 11. 1995 р.

Друкарня КПІ ім. Ігоря Сікорського, видавництво «Політехніка», м. Київ, вул. Політехнічна, 14, корп. 15

Відповідальність за достовірність інформації несуть автори. Позиція редакції не завжди збігається з авторською.